

برشنبه — ۲۰ مارت ۱۳۴۰

برنجی سنه — نومرو ۱۱

اداره خانه : باب
عالی جاده سنده
وقت مطبعه سنه
متصل گوشه
باشنده نومرو «۱»
صاحب و مدیر
مسئولی محمد مسیح

ملی تحریک

آبونه شرائطی ،
سنه لکی ۲۵۰ ،
آلتی آیلنی ۱۲۵
فوق العاده نسخه لر
ایچون ۵۰۰ و ۳۰۰
غروشدر .

مجموعه من هیئت نتیجه
طبعی تقسیم ایدلمه یین
آثار اعاده ایدلمز .

اورده بصره کوننده بر هیفکار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، فنی ، رسمی مجموعه در

تحليل و تنقيح

ضيا كوك آلپ و مفكوره

صفوت عرفی - اقبال كشيخانه می: ۱۳۵ كوچوك صيفه

«خلقچلق» فردلره بر چوق حقار و بر مشدر. بونلردن بری و بلکه الك همی فردك، استعداد و قابليت لری بسله برك «بووك آدم» صفی و بر بيله جكمز ممتاز صنفه كیره بيله سیدر. فقط بو حقه مقابله بزدن بلكه نیلن بر وظیفه واردرك اوده ایچمزدن بیتشن بووك آداملری طسایمقدر. دموقرات بر مملكتده بلااستنا هر كس ملتك فلاح و عادتتی تأمین ایدم جك بر عنصر اولدنی كی اطرافنی مسعود ایدم بيلمك ایچونده قدرتی نسبتنده اعتلا و ترقی به حق بولنديغنی یقیناً ادراك ایتملیدر. چونكه دموقراسی جمعیت شكللری ایچیده فردلره الك چوق (امكان) لر حاضر لایان بر نموندر. الك دون درجه دن الك بوكسكه قدر بوتون اجتماعی مراتبی فازانق فردلرك اقتداری داخلنده در. دموقراسینك بزه بخش ایتدیكي مكملردن استفاده ایتك ایتسركن، بونلری وجوده كلدن اول بزه خبر و برن، یا خود اونلری خیال دن حقیقه قلب ایدن بووك انسانلری ده طانیق بزم ایچون اجتماعی بر فریضه اولما می؟

یالكنز شونی اخطار ایدم كه بزم مملكتده آدام طانیق فنا بر اعتیاد ايله چوق یا كلش آكلا شلمش بر كیفیتدر. بزم

ایتدیكي قدر، دینی ده اصل بحر اسنه سوق صورتيله اونك حریتی قازاندر مشدر.

تورك كنچی دولتك و دینك حریتی قازاندران بو بووك انقلابك اثری انعام ایتك كی شرفلی بر مفكوره ایچون جالبشایدلر.

حر موجودات اوكلرنی تنویر ایدن بر قوته محتاجدرلر. دولتده، دینده حریتی آنجه هرايكی یه ماهیتلری، حرکتلری، استقبالی آیدیلاناچق بر نوره مفقوددرلر. بوده آنجق «علم» اولایلیر. اونك ایچون بو «بووك انقلاب» هر زماندن فضله علمه، نوره احتیاجی آرتیر سیر.

دارالفنون تاریخ فلسفه معانی

محمد امین

اطرافزده و باشمزدده كی انسانلری كندمزه نسبتله تدقیق ایتك آلمشمزدر. تلقیمز، بو اعتبار ايله، انفسیدر. اویسه كه طانیلق ایستنیان شخصیتلری كندمزه كوده ذكل، كندیلرینه كوده تدقیق؛ اونلری تماماً آفاقی بر موجودیت كی حاء تقیددن كچیرمك لازمدر. شخصی محبت و یا نفرتلره اسیر اولانلر ایچون بو كی انسانلری تدقیقه هیچ بر وجهه امکان اولماز. مع الاسف شیعه ده قدر حیاضه فكراً و یا فعلاً مؤثر اولان مهم شخصیتلر بویه بی طرف بر عدسندن كچیریلوب افكار عمومی به تقدیم اولونماشمازدر. چونكه بو یول شوکا بوكاچویه و یا مدحیه یازمق كی - خاصة اليوم بر حیات اولانلر حقندمه - قولای بر ایش دكلدر. اینسته مملكتدكاشم و عزیز آرقداشم

ضيا كوك آلپ بك

صفوت عرفی بك «ضيا كوك آلپ و مفكوره» عنوانی كوچوك كتابيله، كندیسنگده اعتراف ایلدیكي وجهه، بو وادیده ایلك تجربه بی یامش بولنور. [*]

بر دفعه انتخاب ایتدیكي محترم شخصیت، حقیقه سنلردنبری دام الصلحه سی چكدیكمز بر مفكوره نك تحقیق دملرنده تدقیقه لایق بر موجودیتدر. بزه اون بش سنه اول بو كون غایت طبعی كودیکمز وقعه لری برر برر سوبله دكلری وقته اونلری

[*] ألدده موجود اولان كتاب، محررینك بالذات تصحیح ایتدیكي كتابدر. طبع آناسنده محرری بوردا اولادینی ایچون تصحیحلر چوق فنا یاییشدر. ۷۰ نچی صفحه نك دواى ۵۱ نچی صفحه دهر، عینی صفحه نك ۱۵ نچی سطرندن صوكره ۵۴ نچی صفحه بی اوقومایدی، نهایتندن ایکی بختك ايكنجی سده بر بختك بزنده اوقومى لازم.

— دوعزولق نه به کوره در . دنيا بوزنده هرشي دوعزى
وهر شي ياکلش ...

بوجواب هم ضيايکي و هم ده محرر محترمک ضيايک حقه ده کي
فکر لرني قاره نظر نده جوق شهلي روضيته دوشورمه يورمي ؟
ا کر (علم) ايچون — صنعت وسياست ايچون ديمه بوم — آفاني
بر معيارک موجوديته اينالما يورسه شايتره استاد ايتمه هر کسک
لاعلي التعيين برخيال وموهوميه (مفکوره) صفتي و بره بيلمسي
ممکن اولمازمي ؟ ضيا بکده محبا بويله بر (موهوميه جي) ميدر ؟
ا کر محرر محترمک حقيقت حقه ده بزه و يرد يکي شو (عجم قليمي)
ايه ايکي طرفلي کمک لازم کايه سه هم (اوت) هم (خاير)
دييه بيليرز . حقيقت حال ايسه بو ايکي ضد جوابه عين زمانده
امکان براقه به جوق قدر قطعيدر . اولا ضيايک (علم) علم ايچوندر
نظريه سي قبول ايتمش کورونه يور . چونکه روخنده کي حسلر
وبوحسلرک وجوده کيتيرديکي قبلي فکر لر در که ضيايکي (علم)
واديسنه سوق ايتمشدر . ضيايک ايچون علم (مفکوره) نک
تحقيقه بر معيار وانجق اولنک ايچون برواسطه در .

بوسلکه برابر ا کر متحسري اولديني مفکوره نک تحقيق ايد .
بيله چکني علمي حقيقتلر شکلنده اثبات ايتسه يدي ، ضيايک
اينسانانلرک — الک حفيف تعبير ايله — سرگذشتجي و خيالپرست
اولملري لازيمکايدي . ضيايک في الواقع دورقه ايم اجتماعيانک
موضوعه سي اولان فردايه جمعيتک مناسبتي حقه ده کي تاقبي بر
متعارفه کي قبول ايتمشدي . سبي ، ضيايک بکک مفکوره جي
وسياستجي شخصيتنه ايدي . فردارده کي بوتون خود بيلنگلري
قيراق جذبه طوتولش بر درويش کي اولنري (قافي الجمعيت)
يايحق ايتسه يوردي .

• کوزلر يي قاپارم ، وظيفه يي ياپارم •

ديهن محترم مفکوره جي تک ، مترکدن صورکره کي دورده
نه قدر (آيچق کوز) اولوق لازم کلايکني آ کلايقدنه شه
يوقسه ده ضيايک بو اخلاقي دستوري بيله اوزمان مفکوره نک
تحقيقه برواسطه اولوق اوزره سويله منشي . ضيايک نه سويله ديسه
اوني ايتانده مطلقا يانارايخدن ، بشرک بويقيلماز لابودا توارنده کي
تجربلر دن استفاده ايتمش ؛ يا خود ياشايديمز دور دن الک جانلي
مثالري دليل اولوق اوزره ميدانه قويمشدر . بناء عليه ضيايکي
دايانديني علمي حقيقتلري ضمه دوشورده کي بر تاق ايله تدقيق
ايتک هر حالده متين برطرز تدقيق اولماسه کر کدر ! .

صوکره . ضيايکک سياستجي صفتيله تدقيق ايدلديکي بخلردن

نه قدر غير طبيعي کورمشدر . کم ايتانيردي و ايتاندي که گندي
ملي حدودلري داخلنده ، خاتمالقن شيشن عضولري ايتلمش ،
صريف تشکيل ايتديکي دولتک آدينه علم اولان ملدن مرکب ،
باشلي باشه قائم ، ماضيتک کوتو ميراثلر دن فور تولمش يکي ر
واراق وجوده کله چکدر ؟ ۱۹ . تحققي ايدن ملي مفکوره نک
بوکونکي شکلي حتي رؤياسندن بيله کيرمه ين فقط اولنک
تحقيقنده الک مهم عاملر اراينده بولنان انسانلر يوقيدر ؟ ايشته
بوکون تورک اولولري آراسنه کچن (ضيايک آلپ) برکول
کي دورعون ، فقط ايچندن اولنون روحيله بوحقيقتک خيالي
• راي العين • کوردي واوني بزه الک واضح مضبوط برشکلده ،
الک اول سويله ين کنديسي اولدي . حقيق ايمان ، غيه ايتانق
دکيدر ۱۹ . . . برشي وجوده کله کدنصرکه ذاتا اوکا ايتانماق
ممکنسي ۹۹ .

محرر ضيايکي شصورتله تدقيق ايدسيور :

ضيايک وکنج قللمر — ضيايک وتورک يوردي — ضيايک
وملي ادبيات — ضيايک اجتماعي نجی — ضيايک مبدع — مفکوره
و حرب عمومي — ضيايک ولسان — ضيايک بکک شخصيتي .

بوندن بشقه ضيايکي يوسف آچورا و آغا اولغي احمد بکلر
ومحمد امين بکله مقايسه ايدسيور . انور پاشاييله ضيايکده برارجه
تدقيق ايتکي اونونماشدر . مفکوره نک ياردمچيلري و حرب
عمومي تک بو خصوصه کي تاثيراتي اهمال ايتمه در .

بزه ضيايکي تدقيق ايدرکن شورت اساس خطده يورومت

لازمدي ۱۰ — ضيايک علمجي ، ۲ — ضيايک مفکوره جي
۳ — ضيايک ادبياتي ، ۴ — ضيايک سياستجي .

محرر بواساسلري کتانبنده مهمل براقامشدر . فقط کتاني
تشکيل ايدن و بر قاج سطر اول خلاصه ايديلن کوچوک کوچوک
مخلرده بو انا خطر قارنک ضيايکي وضوح ايله کورمسنسي
کوجاشديره ک قدر التصاقلر ياشمشدر .

مثلا ضيايکک علمي شخصيته تخصيص ايتديکي (کولک
آلپ اجتماعي) عنواني بئخته ضيايکک دورقه ايمي نصل
بولديني ، لسانده کي استقلالتي تثبيت ايتديکي ملتيک برده جمعيت
سيسته مني ، يايحق ايچون اجتماعيات علمدن نه صورتله استفاده
ايتديکني سويله يور . بوخصوصه ده ضيايکک استاد ايتديکي
(پوستولا) ني — جمعيت فرددن اولدر ، فرد جمعيت ايچندر —
قيدايله دکن صکره بودوعزوميدر ، دکيدر ؟ . سوالي وضع
ايدسيور . سوال جوق بزنده در حقيقه صورولماسي لازمدر .
فقط و بريان جواب شو اوليور :

قارابوب ، سهووب ده اونك تحققی ایچون یا کلس بر واسطه قوللاشم اولسایدی ... فقط بونک بویه اولمادیغی ده بالذات محرر محترم سوبله یز :

[۳۳۱ ده ارزنجاندن جهه یی نفتشه کیدیور ...

برقول اردو قرارگاهک تلغراف ماکنه سی پاشنه کدی ، بوتون تلری آجیدردی .

روسه تبدیل هوا ایدن سلطان زوجه سنک کوشکی بدلدوردی و جهه ده ایلک یایدی ایش شو تلغرافی چکمک اولدی :

« ای بی ، سزی دوشینورم » ... تاریخ صوراجقدر :

— عجا انورک بوتون هدی سلطانک دها خوشه کیمک ایچون پارلامق دکلیدر ؟ [او حاده محترم محررک شو سوزلرینه نظر آضا بک قهرمان اولاراق انور مرحومی انتخابی ، عین زمانده مفکوروی برخطا تشکیل ایتزمی ؟ هم نهن ضیا بک اقدی به خطا اسناد ایتکدن قوروقوز . ضیا بک ده بشر دکلیدر ؟ انسانلر خطا ایتزلمی ؟ هانکیمز لایحی یز ؟ بترک ضیا بک قدر صمیمی اولام ! ...

ضیا بک انوری تلیم ایتهمی مسئله سی بوسوتون آری برشیدر . البته ضیا بک ، حرب عمومی ایتجده دورک اعاطلی و داعته پادارل قازانان و اونلرک سقوطدن سوکره علملرند [هرکه] تعبیری قوللانجق قدر آشاغلیق کوسترن عادی انسانلرک یوز بیک دفعه فوقده برشخصیتدر . اوده کی قوتل اخلاق ، ماده و پارایه اولان استغنا متین سجه ضیا بکی انورک علملنده بولوندرمقدن شه بوق که تتر به ایده جکدی .

ضیا بک انور حقنده سکوت ایتدیسه ، بونک ایچون صو صددشدر . فقط محرر محترمک دیدیکی کی تورک ملتیی نهایی مشکوک برسرکشته آنان انوری اتخابده ضیا بک سوکره دن [تأسف] ایتجه جکتنی ظن ایتیمورم . مع مافی هانکیمزک حققی اولدیغمزی بالذات ضیا بک اقدینک و بره جگری جواب ، دها قطعی برشکده اثبات ایده جکدر .

سوزی جوق اوزاتمش اولقله قارلرمدن عفو دیلرم . اتری تماماً طایتمق بو کوچوک محیفه لره حوصله سی اذواج ایده جکی ایچون انحق کسنا بک الک مهم ایکی فکر اساسینه تماس ایده بیلیم . نه یالامک تدقیقه موضوع اولان شخصیت ، دها جوق سوز سولکه جدآ بزی مجبور ایده جک قدر ملی

بری (ضیا بک و انور پاشا) سرلوحه سیله ۲۹ نجی محیفه ده عین موضوعه تعلق ایدن دیگر برحت (مفکوره و حرب عمومی) باشلیغله نهایتلرده تا (۸۰) نجی محیفه ده بولنیور . حقیقت حالده بو ایکی بحث یکدیگر بیک لازم غیر مفارقیدر . چونکه حرب عمومی دیمک انور پاشا دیمکدر .

یدی دوله میدان اوقویان ، یدی برده جهه ده قوران ، یدی بتمشه قدر ملتی عسکر یاپوب اولری قدرک آله تسلیم ایدن هب او ایدی . مع مافی بو ایکی بحث یکدیگری یاقینده تدقیق ایدلسی ضرورتنه مانع اولان سسی اولری ایجه او قودقدن سوکره آکلادم . بعض فکرلر آراشده نظر دقتی جلب ایده جک تضادلر ، بلکه محرر محترمک قوتی حدسیله ، یکدیگر ندرن تباعد ایتک احتیاجی حس ایتشلردر . بولری قارلرله بر مثال ایه عرض ایدیم :

« انوری عمومی حرک فلاکتی نتیجه مندن سوکره مسبب دیه هرکس تلیم ایتدی بولر ایتجده اونی علناً امضای اوستنده مدح ایتدیکي حالده ، فلاکتدن سوکره هیچ رجوع ایتجه یز ، تأسف کوسترنم برستنا واردی : ضیا کولک آلب ... » محیفه - ۳۱ : ۳۲

« علم و بسیقو لوی ، بسیقو لویک انتخاب اعتباریه بو ، [یعنی انوری سجمک] یا کلیدشدر . اوت ! فقط ایدال اعتباریه دوغوردر ، معذوردر . محیفه ۳۰ ، عمومی حریمز ، دیه بیلیم که مفکوره لک عادتاً درت سته یریده صایمانه سبب اولمش ، و چاناق قلعه ، مدافعه سنک تحلیله دکل ، تأثیرنه و الهامنه بیله امکان برقامشدی . بونک ایلک سبی حربک قنا اداره ایدلمیدر . » ایده آلی بولمه باشلایان تورک بر تابعیت جریحه سی دها آجان بو ظالم اقدیلره [آلمانلره] ملکتنی ، ملی و انسانی حیثیتله برابر تسلیم نهدن بر اداره نک اعلان نهدیکی محاربه لک نره سستنده مفکوره حربی علامتی وارد ؟ ، محیفه ۸۵ . محرر محترمکد عیناً نقل ایتدیکم بوفکرلر آراشده ، حلی اقتضا ایدن بعض نقطه لر بولوندیغی بخله برابر ظن ایده ریم که بونی اوقویان هرکس تصدیق ایده جکدر . بر دفعه حرب عمومی مفکوره نک تحققتنه درت سنه لک بر فاصله وردیسه ، بزم مملکتده حرب عمومی ایضاع و اونک الک قوتل مقانیماسی تشکیل ایدن انور پاشا مرحوم اولدی ایسه ، ضیا بک اقدینک ، مفکوره سی تأخیره سبب اولان بر شخصیتی اتخابده یالکیز بسیقو لویک برخطا سی واردیمکدر ؟ بو بویه اولایبیردی ؟ اگر انور پاشا مفکوره یی

آنادولیده تورک متصوفلری :

سلطان ولد

- ۲ -

بو یوک متصوف سلطان ولدك تحصیل ومعنوی تربیه سنده ، سلطان العلماء ، سید برهان الدین ، مولانا ، شمس تبریزی ، حسام الدین چلبی ، صلاح الدین زکریا ، شیخ کریم الدین ... کی مولوی و اسلاملرجه حرمته شایان علی شخصلرک فیض تأییری اولمشدر .

ذکا واستقبالی بک ائی تقدیر ایدن مرشد واستادی مولانا اولغی ایچین مدرسه لرینک دیوارینه کندلی الیه شو عباردی یازمشدی : « هاء الدین مایک بختست خوش زیست و خوش میرد = بزم هاء الدین کوزل طالعی در . ائی یشادی و خوش اولور . » متعصب محیطک ناحق محمولرینسه معروض قالان مولانا ک و فکرلرینک حار مدافعی و صادق ناشری ، پدربنه پرشتش و حرمت ایدردی .

سوریه ده بولونان شمس ، مشنوی صاحبک اشتباک و تحسیرله دولو دعوتنامه سنی کورتورن سلطان ولد ، تبریزی شیخ رکابنده قونییه قدر یایان بولیورز .

نجفک و آنادولینک الک توتانا و کوربوز آتلی بدکده کلدیکی حالد = شاه سوار بنده سوارچکونه باشد = شاه بینمش بنده سوادری ناصل اولور ؟ « دیه اعتذار ایجتش و پدربینک عزیز دوستی ، شونجیب اوغلك اصالت روحیه و تربیه سنده حیران اولمشدی . سلطان ولد ، بتواضعنی مولوی لکک تأییدی آنلرینده اظهار ایتشدی . یاریم عصر قونییه و بوتون آنادولی و حتی اسلامی آسیایی ، برکونش کی نور و ضیا سله ایشقلاندیران حرارت ورن مولانا اقول ایتدیکی زمان ، بر جوق ذوات ، باشلرینده چلبی حسام الدین اولدینی حالد ، پدربینک سریرینه جلوسنی سلطان ولدن نیاز ایتدیلر .

باباسنک خاطره سنه بک زیاده حرمتکار متصوف ، اومقامه مولانا ک مرید و خلیفه سنی ده لایق کوردی . قونییه اخیری بکینک مخدومی چلبی حسام الدینک ائی بک اوین ایددی . عصرینک نامدار عالی تام (۱۱) سنه بر درویش کی چلبی خدمتده ،

غربتده قنبریل

عصمته :

اقتده یتمن کونک آل بوسه سی آریدی ... « سلطان سلیم » بو آقشام ، دها اولو و کوزمل ! هواده صوگ مؤذنک صوگ بستمی آریدی ، قلی بوغولابور بیک دعا بیک بر امل !

*

ییلدیز برز برز آچالیدی ، ارضه ایتدی ؛ مناره لر قوشاندی بوتون نوردن کرکلر . غربتده ایلک قنبریل ! نه حزن ... نه حزیندی ! ایچمده خاطرملر صیریلدا بوددی بر پر ...

*

« غربت » ی زهر کیمی ، ایچمده یودوم یودوم ؛ دیدیم : « بن بودردیمی ، کیمه آکلاتیم ؟ کیمه ؟ .. » مناره لرده یله « هجران » واردی ، اوقودم ، کوزلم دالیورکن کوزل « سلطان سلیم » .

*

بو هجران و بو کیمه ساردی .. ساردی ایچی . کیریکلرمدن ایتدی بو یوک ، آجی دامالار . بو هجران بر قده که ... یأس و بر ایچی : بر قطره سنده عصرک ، عصرک زهری وار !

ادرنه : هالده نصرت

حیات زده بو یوک ایشلر کورمشدر . (ضیا کولک آلپ) اسمنی بزه یاد ایتدیردیکی ایچون صفوت عرفی بکه تشکر بورجهزدر . بو کوچوک اثر ، او بو یوک روحی قسماً اولسون تورک قارلرینه طایفه و وسیله اولغله حقیقه شایان تیریکدر . صفوت عرفی بکک حکایه و شعرلرندکی آقچی لسانی بو کتایده بولماقله برار هیئت عومیه سنک جدأ موفقیته یازلدیغنی سولک لازمدر .

ضیا بکی دها قاوراییشلی و دها آفاق کورمک آرزو ایدنلر ، مدرس محمد عزت بک افندیکنک (ملیت نظریه لری) اسملی کنانی دقله او قوملیدرلر . چونکه موجود اثرلر ایچمده (ضیا کولک آلپ و مفکوره) نی تامایه حق یگانه اثر بودر .

حسن علی

۷ مارتن ۱۳۴۰